

ברנרד,

חשבתי שהידיעה כי הסוף צפוי וקרוב תקל עלי את הפרידה. אך למרות זאת, הכתה אותי הידיעה על מותך בהלם ובתדהמה. ברנרד איננו. לא יהיה יותר. לא נראה אותו כשנבוא למעין צבי. לא יחבק יותר את הנכדים שכל כך אהב. לא ישאל אותנו יותר אם אנחנו רעבים ומבלי לחכות לתשובה יוציא מהמקרר את המטעמים שהכין. לא ינעץ בנו מבטים מצפים בעודנו לועסים ולא ישאל כל רגע אם טעים לנו ומה עוד נאכל.

קשה לעכל ולהבין את הסופיות הנחרצת שבמוות ועוד יותר קשה להשלים עמה. לא כך ייחלנו שתסיים אל חייך. קיווינו למעט יותר חסד ורחמים. היה קשה ומייסר לצפות בכך הולך ודועך, מאבד בהדרגה את השליטה על חייך, נוטש כל תקווה, נכנע לגורלך. נאלץ עתה לנסות איכשהו למחוק מזיכרוננו את התקופה הקשה הזו ולזכור אותך כפי שהיית בטרם תקפה אותך המחלה הארורה, והלוואי שנצליח בכך ולו רק במעט.

את ילדותך ונערותך בצרפת עברת בצל זוועות השואה. נאלצת להיפרד ממשפחתך ולהתחבא על מנת לשרוד. לא הרבית לדבר ולספר על פרק כואב זה ואנחנו כיבדנו את רצונך ולא שאלנו כמעט.

רק בן 17 היית כשהחלטת לעזוב הכל מאחוריך ולעלות לארץ. היום קוראים לכך ציונות. אני משערת כי בתקופה ההיא צעד כזה נתפס כטבעי יותר והאמת היא שאף פעם לא יצא לי לשאול אותך מה הביא אותך לעזוב כך את הכל מאחוריך לאחר שכבר הסתיימה המלחמה ולעלות לבדך לארץ זרה והאם לא חששת ומה הרגשת באותה תקופה. אני משערת שהרצון לפתוח פרק חדש במקום בו לא תצטרך להתנצל על היותך יהודי בתוספת ההתלהבות מן הרעיון של חלוציות והגשמה היא שהניעה אותך לעשות זאת.

כשהכרתי אותך כבר היית מזמן נטוע בארץ וחבר ותיק במעין צבי. ועדין משהו מן האירופיות היה טבוע בך, מסרב להיכנע לחספוס הצברי, נימוסים של ג'נטלמן, גיוונים של רומנטיקן נצחי, המבטא הצרפתי הכבד שמיאן להעלים וחיבתך לסממני תרבות צרפתיים כמו משחקי בלוט, מוסיקת שנסונים ובישול צרפתי משובח היו מסימני ההיכר שלך. ולצד זה שכנו האהבה לארץ, גאוות הישראליות ותחושת השייכות החזקה לקיבוץ. התגאית בכך שבזכות המראה האירופאי שלך נבחרת על ידי זרועות הביטחון לבצע שליחויות עלומות מעבר לים – מבצעים שהשתיקה יפה להם, נהגת לחייך במסתוריות, וסירבת גם בנושא זה לנדב פרטים משאיר אותנו לדמיון בעצמנו במה הדברים אמורים.

מעל לכל עמדה המשפחה. משפחת ביק הקטנה והמצומצמת, כי מי שכל כך הרבה נלקח ממנו, יודע בוודאי להעריך את מה שיש. הילדים ומרים היו מקור לדאגה ומסירות בלתי פוסקת עבורך. אהבת אותם והתגאית בהם בכל הזדמנות. הזוגיות שבנית עם מרים היא דוגמא ומופת לכולנו. את כל כולך הקדשת לה באהבה ומסירות עד אין קץ.

ברנרד, אני מתארת לעצמי שאם היינו שואלים אותך מה אתה הכי מקווה שיתקיים אחרי מותך היית אומר שני דברים: האחד כי נמשיך תמיד להיות ביחסים טובים אחד עם השני והשני כי נשמור על מרים. את שני הדברים אנו מתחייבים לקיים כמעין צוואה בלתי כתובה שהשארת עבורנו.

נוח על משכבך בשלום. אנחנו אוהבים אותך.